

بِسْمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ

داعش

بررسی انتقادی تاریخ و افکار

■ محمد ابراہیم نژاد

شناسه: ابراهیم نژاد، محمد، ۱۳۶۲ - .

عنوان و پدیدآور: داعش: بررسی انتقادی تاریخ و افکار/ تألیف محمد ابراهیم نژاد؛ زیر نظر مهدی فرمانیان؛ [تهیه کننده] موسسه روشنگر آرمان اندیشه مطالعات بنیان دینی

مشخصات نشر: قم: دارالاعلام لمدرسة اهل البيت (ع)، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری: ۸۴ص.

فروست: جریان شناسی سلفی گری معاصر؛ ۱۳
شابک (ج. ۱۳): ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۸۰۵-۸-۶ (V.13)

شابک (دوره): ۹-۳-۹۴۸۰۵-۹۷۸-۶۰۰-۹۴۸۰۵ (V.Set)

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان قبلی: داعش: دولت اسلامی عراق و شام، تحلیل و بررسی تاریخ و افکار

یادداشت: چاپ پنجم

موضوع: داعش

موضوع: تروریست‌ها - سوریه

موضوع: تروریست‌ها - عراق

شناسه افزوده: فرمانیان، مهدی، ۱۳۵۲ -، ویراستار علمی

شناسه افزوده: موسسه روشنگر آرمان اندیشه مطالعات بنیان دینی

رده بندی کنگره: HV ۶۴۳۲/۵ الف ۲ ۱۳۹۳

رده بندی دیوئی: ۳۰۳/۶۲۵

شماره کتاب شناسی: ۴۵۵۵۳۶۹

موسسه مطالعات بنیان دینی

(اندیشکده راهبردی ادیان، فرق و مذاهب)

قم، بلوار شهید احمد کریمی، کوچه ۲۱، پلاک ۱۶

تلفن: ۰۲۵-۳۲۷۰۷۰۹۰۹۱۰۱۱۳۵۹۵

انتشارات دارالاعلام لمدرسة اهل البيت (ع)

قم، خیابان فاطمی، کوچه ۲، فرعی اول، پلاک ۳۱

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۴۰۷۲۹

داعش

(بررسی انتقادی تاریخ و افکار)

تألیف: محمد ابراهیم نژاد

زیر نظر: مهدی فرمانیان

ناشر: انتشارات دارالاعلام لمدرسة اهل البيت (ع)

صفحه آرایشی: محبوب محسنی

چاپ و صحافی: سلیمان زاده

تیراژ: ۵۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: پنجم - تابستان ۱۳۹۵

قیمت: ۴۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۸۰۵-۸-۶

دیباچه

با توجه به تحولات منطقه و رشد و گسترش سلفی‌گری و جریان‌های تکفیری، موسسه مطالعات بنیان دینی با هدف ارائه تحقیقات کاربردی و راهبردی، طرح کتابچه‌های مختصر و علمی در زمینه سلفی‌گری را به موسسه دارالاعلام پیشنهاد داد. موسسه دارالاعلام لمدرسة اهل البيت عليهم السلام، با اشراف حضرت آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی - دام ظلّه الوارف - با هدف سلفی‌پژوهی و وهابیت‌شناسی و نقد آرا و افکار آنها، در سال ۱۳۸۹ تأسیس شد و با برگزاری دوره آموزشی - پژوهشی جریان‌شناسی سلفی‌گری و نقد وهابیت، به تربیت محقق در این زمینه پرداخت. در کنار تربیت متخصص، انتشار فصل‌نامه سراج منیر (مجله تخصصی نقد وهابیت) از مهم‌ترین اقدامات موسسه است که تاکنون، هفده شماره از آن انتشار یافته و مورد استقبال مراجع، استادان و محققان قرار گرفته است. راه‌اندازی سایت وهابیت‌شناسی، انتشار آثاری در تبیین و نقد افکار سلفیه و ایجاد کتابخانه تخصصی، از دیگر فعالیت‌های این موسسه است.

در این زمینه، کمبود پژوهش‌های متقن، علمی و مختصر در شناخت و تحلیل جریان‌های سلفی معاصر وجود دارد؛ در حالی که اطلاع از وضعیت فعلی این جریان‌ها و ربط و نسبت آنها با دیگر گروه‌ها و مذاهب گوناگون، از احتیاجات مبرم مراکز علمی و فرهنگی کشور است؛ به همین علت، مؤسسه دارالاعلام که مؤسسه‌ای تخصصی و حوزوی است و از استادان مجرب و پژوهشگران متخصص در زمینه سلفی‌پژوهی و نقد وهابیت برخوردار است، طرح موسسه مطالعات بنیان دینی را پذیرفت و مقرر گردید که به صورت مشترک این کتابچه‌ها انتشار یابد. این دو مؤسسه وظیفه خود می‌دانند که خلأ این پژوهش‌ها را پر کنند و در این زمینه، یاریگر مؤسسات و مراکز فرهنگی و علمی کشور باشند.

با توجه به مطالب بیان‌شده، مؤسسه طرح کتابچه‌های پالتویی را در زمینه شناخت و تحلیل جریان‌های سلفی و تکفیری معاصر، در دستور کار قرار داد و با یاری گرفتن از استادان و پژوهشگران خود و مؤسسه مطالعات بنیان دینی، به انتشار چهارده کتابچه در معرفی و تحلیل جریان‌های سلفی معاصر اقدام کرد.

چهارده موضوع مورد تحقیق در زمینه جریان‌شناسی سلفی‌گری معاصر عبارتند از:

۱. تاریخ تفکر سلفی‌گری؛
۲. ابن تیمیه، مؤسس مکتب سلفیه؛
۳. وهابیت، تاریخ و افکار؛
۴. جریان سلفی - زیدی؛
۵. دیوبندیه؛

۶. جماعة التبليغ؛
۷. سپاه صحابه و لشکر جهنگوی؛
۸. طالبان؛
۹. اخوان المسلمین؛
۱۰. سلفیة جهادی؛
۱۱. افغان العرب؛
۱۲. القاعده؛
۱۳. داعش؛
۱۴. تأثیر افراط‌گری شیعه بر گسترش سلفی‌گری.

بیشتر نویسندگان از محققان مؤسسه دارالاعلام هستند که با گذراندن دوره پژوهشی دوساله نقد وهابیت در مؤسسه، اکنون توانایی تبلیغ، تدریس و تحقیق در زمینه سلفی پژوهی و نقد وهابیت را دارند و این تحقیق حاصل زحمات این عزیزان است.

در پایان از حجت الاسلام والمسلمین دکتر مهدی فرمانیان، رئیس محترم مؤسسه مطالعات بنیان دینی (اندیشکده راهبردی ادیان، فرق و مذاهب) که راهنمایی و ویرایش علمی این مجموعه را نیز به عهده داشتند، صمیمانه قدردانی می‌کنیم.

مهدی مکارم شیرازی

ریاست مؤسسه

دارالاعلام لمدرسة اهل البيت عليه السلام

فهرست مطالب

۵	دیباچه
۱۱	مقدمه
۱۵	ابومصعب زرقاوی کیست؟
۱۸	ورود زرقاوی به عراق و حمله آمریکا به آن
۲۰	تأسیس القاعده عراق و فجایع آن
۲۱	نقد رهبران القاعده از زرقاوی در کشتار شیعیان
۲۴	اختلافات زرقاوی با استادش، ابومحمد مقدسی در موضوع کشتار شیعیان
۲۵	تأسیس شورای مجاهدین و کشته شدن زرقاوی
۲۵	تشکیل دولت اسلامی عراق توسط القاعده عراق پس از زرقاوی
۲۹	رهبری ابوبکر البغدادی
۳۰	زندگی نامه ابوبکر البغدادی
۳۱	جنگ در سوریه و تأسیس داعش
۳۴	وضعیت سیاسی عراق در زمان آغاز حملات داعش به عراق
۳۶	اعلان خلافت از سوی داعش
۴۱	دلایل خلافت بغدادی از نگاه داعش
۴۱	انتقاد رهبران القاعده به خلافت ابوبکر البغدادی
۴۳	واکنش‌ها به خلافت ابوبکر بغدادی
۴۹	یاران اروپایی داعش
۵۰	مؤسسه الفرقان، رسانه داعش
۵۲	منابع مالی داعش
۵۴	عقاید و افکار دولت اسلامی عراق

۵۸	بیانیه دولت اسلامی عراق
۶۵	موضع داعش در قبال شیعیان و ایران
۶۹	موضع داعش درباره مسیحیان
۷۱	موضع داعش در قبال فلسطین و جنگ غزه
۷۴	موضع داعش در برابر حماس
۷۵	موضع داعش در قبال اخوان المسلمین
۷۷	موضع داعش در قبال کردها
۷۸	موضع داعش در برابر امضای توافق نامه امنیت با آمریکا
۷۹	تحلیلی بر مواضع داعش
۸۱	منابع

مقدمه

با حمله آمریکا به عراق در سال ۲۰۰۳ به بهانه مبارزه با تروریسم، شاخه القاعده در عراق به رهبری ابومصعب زرقاوی فعال شد و عملیات‌های انتحاری بسیاری در آنجا به وقوع پیوست. بمب‌گذاری در اماکن عمومی، قتل و خشونت به اسم اسلام و مبارزه با آمریکا، از مهم‌ترین فعالیت‌های شاخه القاعده در عراق بود. ابومصعب الزرقاوی از ۲۰۰۳ تا ۲۰۰۶، رهبر القاعده عراق بود و عدو قریب (دشمن اصلی) خود را شیعیان می‌دانست و مهم‌ترین هدف خود را مبارزه با دولت شیعه عراق معرفی کرده بود. وی در سال ۲۰۰۶ در بمباران مواضع القاعده در عراق کشته شد. چندماه بعد از کشته شدن او، القاعده عراق به دولت اسلامی عراق تبدیل شد و ابوعمر بغدادی رهبری این گروه را به عهده گرفت؛ اما با تدوین قانون اساسی و بهیود وضعیت سیاسی عراق و فقدان رهبری کاریزما، مثل زرقاوی، فعالیت‌های القاعده عراق کم‌رنگ شد، تا اینکه در سال ۲۰۱۰ با کشته شدن ابوعمر و روی کار آمدن ابوبکر البغدادی و هم‌زمان شدن آن با جنگ داخلی سوریه، زمینه فعالیت‌های تروریستی این گروه گسترش یافت.

با فتوای جهاد ایمن الظواهری رهبر القاعده مبنی بر حضور القاعده در سوریه و همچنین تبلیغات و کمک غرب و برخی از کشورهای منطقه باعث شد القاعده عراق به سوریه عزیمت کرده، مناطق شرقی و شمالی سوریه از جمله شهر رقه را به تصرف درآورد و اقتدار دولت قانونی بشار اسد بر این مناطق را تضعیف کند. اجتماع القاعده در سوریه دیری نپایید که به اختلافات داخلی میان گروه‌های مختلف القاعده در سوریه انجامید و القاعده عراق، به رهبری ابوبکر البغدادی، با جبهه النصره درگیر شد و افراد بسیاری از هر دو طرف به دست یکدیگر به هلاکت رسیدند. اختلافات القاعده عراق با القاعده سوریه (جبهه النصره) بالا گرفت و به حکمیت ایمن الظواهری، رهبر القاعده جهان منجر شد. ایمن الظواهری رأی خود را به نفع القاعده سوریه (جبهه النصره) صادر کرد و به ابوبکر البغدادی دستور داد تا به خاک عراق برگردد وگرنه، در سوریه باید به فرامین جبهه النصره گوش فرا دهد.

رأی رهبر القاعده جهان به مذاق رهبر داعش خوش نیامد و وی بیعت خود با ایمن الظواهری را نقض و اظهار کرد که رهبری به غیر اسامه بن لادن نمی‌شناسد. این چنین بود که وی از گروه القاعده جهانی خارج شد و گروه داعش، مخفف «دولت اسلامی عراق و شام» را تأسیس کرد تا به بقیه بفهماند، شام از مناطق تحت نفوذ داعش است و آنان دیگر در بیعت ایمن الظواهری نیستند.

با خروج عملی داعش از بیعت القاعده، ابوبکر البغدادی پا را از یک دولت کوچک فراتر نهاد و ادعای خلافت اسلامی کرد و خود را

خلیفه مسلمین نامید. در تبلیغات داعش، از وی با عنوان «ابوبکر الحسینی القریشی البغدادی» نام برده می‌شود تا یادآور حدیث معروف «خلفاء امتی اثنا عشر، کلهم من قریش» باشد؛ اما این پرسش پیش می‌آید که آیا ابوبکر البغدادی خود را دوازدهمین خلیفه، یعنی مهدی موعود می‌داند؟ باید منتظر وقایع بعدی بود.

برای شناخت داعش باید القاعده را شناخت و شناخت القاعده بدون شناخت سلفیه جهادی ممکن نیست. سلفیه جهادی در دهه هفتاد قرن بیستم در مصر ظهور یافت و با تفسیر خاص از جاهلیت و جهاد، گروه‌های تکفیری متعددی از دل آن بیرون آمدند.

رهبران فکری مورد توجه داعش عبارت‌اند از: ابن تیمیه، محمد بن عبدالوهاب، سید قطب، سید امام (عبدالقادر عبدالعزیز)، عبدالله عزام، اسامه بن لادن و ابومصعب الزرقاوی و از مفتیان اخیر داعش می‌توان به ابوهمام اثری و ابومنذر شنقیطی نام برد.

به گفته ابومصعب سوری بنیان فکری سلفیه جهادی متشکل است از: اصولی از اندیشه اخوان المسلمین + شیوه جنبشی سید قطب + فقه سیاسی ابن تیمیه و مکتب سلفیه + میراث فقهی عقیدتی دعوت وهابی.^۱ با مراجعه به عقیده‌نامه رسمی داعش و همچنین با توجه به کتاب‌های منتشر شده از سوی داعش هم‌چون الدولة النبویة، اعلام الانام بمیلاد دولة الاسلام، عقیدتنا و منهجنا و جزوات چند صفحه‌ای داعش در مورد تخریب قبور، زیارت عاشورا، معنای لا اله الا الله، دموکراسی و سخنرانی‌های رهبران داعش از گذشته تا کنون مانند

زرقاوی، ابو عمر البغدادی، ابوبکر البغدادی و ابو محمد عدنانی^۱ کاملاً این گفته ابو مصعب سوری ثابت می‌شود.^۲

در تمام مناطق تحت تصرف داعش در سوریه و عراق، عبارتی از ابن تیمیه خودنمایی می‌کند: «قوام الدین بکتاب یهدی و بسیف ینصر»؛ یعنی پایداری دین به قرآن هدایت‌گر و به شمشیری است که آن دین را یاری می‌کند. داعش برای نشان دادن تفکرات سلفی خود، نواقض الاسلام محمد بن عبدالوهاب را بر در و دیوار مناطق اشغالی نصب کرده، به تخریب قبور اولیای الهی پرداخته و به پیروی از سید قطب، جهاد مسلحانه (بسیف ینصر) را اصل اساسی خود می‌داند و بیانیه‌های زرقاوی که شیعه را دشمن اصلی خود معرفی می‌کند، نصب العین رفتار خود قرار داده است.

آنچه در پی می‌آید رساله‌ای مختصر در باب تاریخ و عقاید القاعده عراق است که به تازگی، نام دولت خود خوانده اسلامی عراق و شام (داعش) را بر خود نهاده است؛ بنابراین، نخست به ابو مصعب الزرقاوی و نقش آن در تأسیس القاعده عراق و تأثیر وی بر آرا و افکار داعش پرداخته و در ادامه، مهم‌ترین افکار داعش را واکاوی می‌کنیم تا این گروه تکفیری را بهتر بشناسیم.

۱. تمامی این کتاب‌ها و جزوات در سایت‌های حمایت‌کننده داعش موجود است، به عنوان نمونه می‌توان به سایت شموخ الاسلام اشاره کرد که با شکستن بیعت خود با ایمن الظواهری با داعش بیعت کرده و تمامی محصولات داعش را منتشر می‌کند.

۲. فیلم این مطلب در یکی از کلیپ‌هایی که توسط موسسه اعتصام با نام صلیب الصوارم منتشر شده است موجود است که در آن در کلاس‌های قرآنی که برای کودکان و نوجوانان توسط داعش برگزار می‌شود نواقض الاسلام تدریس می‌شود. همچنین در فیلم‌های منتشر شده از شهرهای تحت تصرف داعش نشان داده می‌شود که در خیابان‌ها نواقض الاسلام محمد بن عبدالوهاب نصب شده است.